

sande Ord, „at al vor Fortræd er tydst“, og det troede vi paa; men nu have vi faaet en Udtalelse, der gaar ud paa at godtgjøre, at al vor Fortræd er latinist, at det er de „styrende Latinere“, der have bevirket al vor Ulykke. Men Spørgsmaalet er, om hvad man skal forstaa ved de styrende Latinere, om man derved skal forstaa alle Embedsmænd eller kun en vis Klasse, som man nærmest vilde kalde Latinere, og det maatte da være Juristerne. Men her har det ærede Flertal glemt een Ting, og det er, at den juridiske Examen først blev oprettet 1736, og at man altsaa først fra den Tid kan spore dens Virkning. Vi maa altsaa begynde med at tage omtrent 80 Aar fra de 200, og den anden Del, der altsaa bliver omtrent de sidste 100 Aar, ligger os Alle saa nær, at vi godt kunne have en meget bestemmt Dom om, hvorvidt den latinste Dannelse har været skadelig isædesfor frugtbringende for os. Det er en overmaade let Maade at slaa Bro mellem Fortiden og Nutiden, som Flertallet bruger i sin Erklæring. Efter at den har gjort sig til Dommer over hele Fortiden, kommer den med den store Sætning: „Saaledes var Tilstanden osv.“. Men Spørgsmaalet er, om man, efter at være kommen saa vidt i sin Udvikling, og efter det Angreb, man har ført, har Lov til at stille Sagen saaledes. Jeg tror, at det er fuldstændig utilstedeligt. Thi hvem var det, som mere end nogen Anden bragte os Friheden, hvem var det, som kæmpede for den, da der var Fare, hvem var det, som mere end nogen Anden bragte os Grundloven? Det var netop de Mænd, som Flertallet her har stemplet paa den Maade, som stik er. Nu er det blevet sagt, at, hvis de Mænd atter kom til at staa overfor en ny Frihedsudvikling, vilde de vistnok se paa Sagen paa en hel anden Maade. Maafte; men man kan ikke bebrejde de Mænd, at de dengang havde en saa overordentlig stærk Tro paa Folket og paa, hvad Friheden kunde gjøre ud af Folket, og der er en Ting, som er vis, nemlig at de Mænd, som dengang bare vor Frihed frem og arbejdede bedst for den, vidste, at vor Frihed skulde høres af Dplysning; og der er Ingen, der kan sige, at disse Mænd ikke senere have arbejdet for, at denne Dplysning ogsaa kunde blive spredt ud omkring i Folket. Det er imidlertid ikke alene det, men ogsaa meget andet, som man skylder disse latinist dannede Mænd, som man nu bryder Staven over. Hvem er det, der har gjort, at Danmark paa en Tid, da dets territoriale Omraade var blevet saa lidet, har hovedet sin Plads i videnskabelig Henseende? Man siger, at det er Videnskabsmændene, men nei, det er Embedsmændene; thi Videnskaben kan Ingen her leve af. Hver Videnskabsmand har her været nødsaget til at knytte sin videnskabelige Virksomhed til en Embedsgjerning. Hvad have de udrettet? Dommen have vi her, vi have Sort paa Hvidt for det. Dele deres Stræben er

gaet ud paa at sørge for „at Lønne Bestillingsmændene ligesaa knapt, som deres egne Lønninger være rundelige og rigelige, ved Siden af, at Bestillingsmændene overlæsesedes med Forretninger, medens Embedsmændene toge sig mer eller mindre magelige Dage“. — Det var den første Del af Erklæringen, der angaar den latinste Dannelse.

Vi komme nu til den anden Del af den, som indeholder en Betragtning af Embedsstanden i Almindelighed. Der siges da, at Friheden har havt Leilighed til at udøve sin opdragende og opmuntrende Indflydelse paa Folket, og at den har bevirket, at Befolkningen ikke længere ser i Embedsstanden højere Bæsnær end den selv. Her maa jeg nu bemærke, at, hvis det var en Sandhed, at Befolkningen saae i Embedsstanden højere Bæsnær, var det Befolkningens egen Skyld, det kan da Embedsstanden ikke gjøre Noget for, og der siges endvidere, at Friheden har affødt, at man er kommen til en sundere og værdigere Betragtning af Embedsværd og Embedsgjerning. Spørger man saa, hvad det er for en sundere og værdigere Betragtning, vil man saae Dplysning derom ved at læse hele Erklæringen igjennem, idet man da kommer til den Overbevisning, at det, der skal stræbes efter, er, at indskrænke de højere Embedsmænds Antal og afskaffe deres Lønninger, men at der til Gjengjæld skulde hjælpes paa Bestillingsmændene; det skal være den sundere og værdigere Betragtning af hele denne Stilling, som man skal indtage, og saa tror man, at det kan gøres uden nogen som helst Fare for, at man ikke ved at arbejde i den Retning Tid efter anden vil fjerne enhver dygtig Kraft fra Embedsgjerningen. Hvad skal da bevirke, at man skal søge til denne Stilling, naar Intet loffer dertil? Ja, i Betænkningen saae vi da nogen Dplysning, idet der der staaar, at den private Tjeneste fordrer en større Anvendelse af Bedkommendes Kræfter og er af en mindre sikker Varighed, medens Statens Embeder ere de Bedkommende sikreste, saalænge de paa nogen Maade kunne udføre dem. Dette tror jeg imidlertid indeholder en temmelig betydelig Misforstaaelse. Der er grumme mange Embedsstillinger, som kræve en ganske overordentlig Grad af Anstrengelse, og som i saa Henseende ikke i fjerneste Maade staa tilbage for den private Tjeneste, og naar det i Almindelighed siges, at Statens Embeder ere sikreste for Embedsmændene, saalænge de ere istand til at udføre dem, maa Flertallet have glemt, at der tales om Embedsmændene i Almindelighed, og at hele den store Klasse af Embedsmænd, som høre til begge de militære Stater, ingenlunde have nogen Udfigt til at faae deres Fremtid sikret, om de end nok saa omhyggelig og samvittighedsfuldt udføre deres Arbejde, idet Loven har sat en Udersægrænse, som siger: hertil og ikke videre. Dertil maa endnu erindres, at der er saa eller saa